

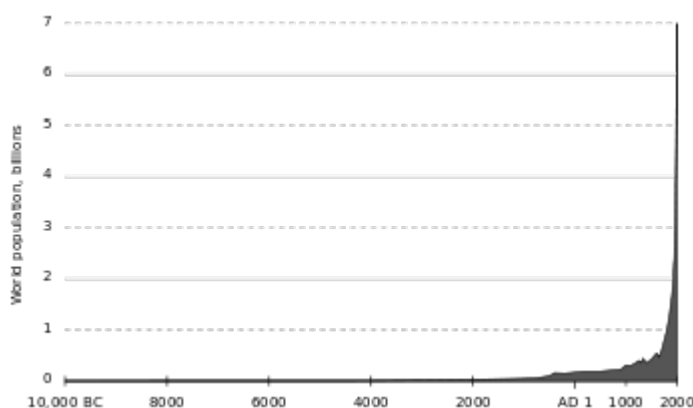
Befolkningstryck, fred, hållbarhet och välstånd

Forskning har länge konstaterat att befolkningstillväxt påverkar hållbarheten negativt, bl a genom miljöförstöring och resurskonflikter. Ett stopp för befolkningstillväxt är nödvändig om mänskligheten ska kunna behålla/förbättra hälsan, lyfta alla ur fattigdom och samtidigt bevara natursystemen som vi lever av. Utvecklingen kan vändas med kraftfulla familjeplanerings- och utbildningsinsatser som en del länder redan gjort.

Vi lever i en svår tid, anser flertalet politiker och opinionsbildare. Våra barn och barnbarn riskerar att få det sämre än vi. Terrorhot, flera inbördeskrig, rekordmånga (drygt 65 miljoner) människor på flykt från hus och hem. Men också hotande klimatkatastrof, allvarliga miljöproblem, utrotningshotade djur- och fiskarter, rovdrift på naturresurser. Flertalet av dessa hot och katastrofer har en gemensam nämnare: **befolkningstrycket**.

År 1900 hade jorden endast ca 1,5 miljard invånare. Efter andra världskriget ca 2,5 miljarder. På de 70 åren sedan dess har befolkningen tredubblats och ligger idag (2016) nära 7,5 miljarder. Befolkningen ökar i de flesta länder men mest ökar den i Afrika, med exempelvis en fertilitet på 7,6 barn per kvinna i det utfattiga Sahel-landet Niger och 5,7 i det redan folkrika Nigeria. Även krisområden som Afghanistan, Somalia och Jemen har extremt hög fertilitet, 5,1, 6,6 resp 4,4.

Befolkningsökning på 12000 år

Källa: United Nations Population Fund, www.unfpa.org

Kommer inte befolkningsutvecklingen plana ut snart, i takt med industrialisering och mer utbildning för kvinnor? Nej, tyvärr finns ännu inga tecken på en sådan utveckling i Afrika eller krisområdena. Därför ökar jordens befolkning ännu under överskådlig tid med ca **80 miljoner människor per år**. Denna farliga utveckling kommer att fortsätta om inte massiva internationella insatser för familjeplanering och utbildning av unga flickor sätts in.

Om de "människorelaterade" hoten, alltså krig, terrorattackerna och flyktingarna råder det, som alltid i historien, många olika uppfattningar om vilka som är "skyldiga" eller vilka lösningar man bör söka. I sådana frågor har det alltid varit svårt att nå enighet mellan världens ledare. Men spänningar och konflikter förvärras när många fler skall försvara sina intressen och många fler slåss om den gemensamma kakan, när alltså **befolkningstrycket** blir för stort. I alla regioner där det pågår väpnade konflikter, utom Ukraina/Ryssland, har den drabbade **befolkningen minst fördubblats på 40 år**. Se bl a [Livelihood Conflicts](#) (L. Ohlsson), [Collapse](#) (J. Diamond) och [From Conflict to Peacebuilding: The Role of Natural Resources and the Environment](#) (UNEP).

Om de natur- miljö- och klimatrelaterade hoten tycks större "enighet" råda. Åtminstone på ytan. Därför kunde FN-samfundet anta Paris-överenskommelsen om klimatet i december 2015. Genom Paris-avtalet försöker man komma tillrätta med hejdlös konsumtion i en rad länder och regioner, som påverkar klimatet, men man glömde en lika viktig fråga i sammanhanget, nämligen **befolkningstillväxten**. Att rädda en hållbar utveckling hade varit fullt möjligt, om nödvändiga omställningar av produktion och konsumtion beslutats och genomförts redan kring 1975. Då hade

jorden "endast" 4 miljarder invånare. Det är mycket svårare idag (2016) när jordens befolkning är nästan 7,5 miljarder. Nuvarande befolkningsutveckling utgör ett allvarligt hinder mot en hållbar utveckling. Se t ex forskningen [The Overpopulation Project](#), [Development: Slow down population growth](#), [The Great Acceleration](#), bildboken [Overdevelopment, Overpopulation, Overshoot](#) (gratis online) samt artiklarna "[Borde vi inte försöka bli lite färre?](#)" och [Kraftig befolkningsökning ett hot mot klimat och fred](#).

Världens befolkningsutveckling har ett avgörande inflytande både på de människorelaterade hoten och på natur-, miljö- och klimathoten. **Socialt** leder massarbetslöshet och brist på framtidsutsikter bland många unga till kriminalitet och/eller våldsbemägenhet. Dessa massor av unga män blir också lättfångade offer för religiösa och politiska extremistledare. Förlorare blir kvinnorna.

Forskarna Rees och Wackernagel har med metoden [ekologiska fotavtryck](#) (mätt i hektar/person) givit oss en tydlig bild av relationen mellan naturresurser, folk och livsstilar. Idag beräknas varje människa göra ett fotavtryck på 2,7 hektar, medan jordens egentliga kapacitet bara är 2,1 hektar. Vi tär alltså redan avsevärt på planetens ändliga kapital. USA är värst med 9,4 hektar, Sverige ligger på 5,1, medan Bangladeshs invånares avtryck är endast 0,5 hektar. Jämför här: [Global Footprint Network](#).

Detta innebär: Om vi alla accepterade att leva på Bangladeshs produktions- och konsumtionsnivå skulle jorden kanske kunna hysa 15 miljarder människor utan att naturresurserna utarmades, men skulle vattnet och maten räcka till för så många? Knappast. Med amerikansk livsstil däremot klarar planeten endast 1,5 miljard invånare. Den beräknade stora folkökningen i USA är därför ett särskilt hot mot en hållbar global utveckling. Folkökningen behöver stoppas i **alla** länder. I takt med hastigt ökande produktion och konsumtion (inte minst av kött) hos en växande medelklass i Asien och Afrika försvåras den ekologiska ekvationen dagligen. Se t ex [IPBES report 2019, The interaction of human population, food production, and biodiversity protection](#) och [Upheaval](#) (J. Diamond).

Jordens resurser räcker inte till dagens och morgondagens folkmängd, produktion och konsumtion (se t ex [Have we reached a planetary tipping point?](#)). En massiv, **internationell befolkningspolitisk insats med tonvikt på utbildning av kvinnor** skulle faktiskt kunna radikalt reducera världens befolkning på ca fyra generationer. Om vi globalt lyckas hålla fertilitetstalen nere på färre än 2 barn/kvinna (som i Europa), finns det möjlighet att ändra trenden. Och det finns **goda förebilder**, länder som lyckats få bukt med en galopperande folkökning, t.ex. Sydkorea, Japan, Kina, Thailand, Iran och Brasilien. Jämför länder här: [Wikipedia List of Countries](#), [Overpopulation app](#) (Ipad).

Värst drabbade av dagens befolkningsutveckling är **kvinnorna och barnen**. De högsta fertilitetssiffrorna förekommer i patriarkaliska samhällen där barnäktenskap tillåts och kvinnorna har små eller inga möjligheter till utbildning och personlig utveckling. [FNs Befolkningsfond UNFPA](#) som gör insatser inom familjeplanering, barn-, mödra- och hälsovård har under senare årtionden ofta aktivt motarbetats av flera regeringar. Uppskattningsvis 220 miljoner kvinnor vill ha, men nås inte av familjeplanering. Extrema religiösa eller politiska rörelser ligger bakom detta motstånd. Utmaningen för Sverige och EU är att åter sätta utbildning av kvinnor och familjeplanering högt på agendan. Ett givet mål för en sund internationell befolkningspolitik bör vara:

Varje barn som föds skall vara önskat, älskat och ha rimliga framtidsutsikter.

Karl-Erik Norrman, Ambassadör
Berlin, september 2016

Läs vidare: **Systemperspektiv:** [Färre människor på jorden: Hur naturresurserna räddas och alla får chansen till ett bra liv](#), (L. Boisen, K-E Norrman), [När vinden vänder](#) (B. Bodin), [Hungerns planet](#) (L. Brown), [Better and better?](#) (Paulsen)
Forskning/fakta: [The Overpopulation Project](#), [Wikipedia: Överbefolkning](#), [earth-policy.org](#), [populationmatters.org](#), [World Population \(UNFPA\)](#), [prb.org](#), [berlin-institut.de](#) **Faktablad:** [Systemskiss](#), [Tankemodeller](#), [Hållbarhet, hälsa och tillväxt](#), [Population Fact Sheet](#), Länkar uppdaterade 2019-10-10.